Lietas arhīva Nr. AA43-0208-25/7
ECLI:LV:ADAT:2025:0130.A420247923.7.S

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2025. gada 30. janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Valda Zommere, tiesneši Ilze Amona un Kaspars Berķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA "/Nosaukums A/" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu izsniegta būvatļauja ar projektēšanas nosacījumiem objektam "Administratīvās ēkas pārbūve par pašapkalpošanās automazgātavu" /adrese/, sakarā ar SIA "/Nosaukums A/" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 5. aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs SIA "/Nosaukums A/" vērsās Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā (šobrīd – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments) (turpmāk – departaments), lūdzot izdot būvatļauju objektam "Administratīvās ēkas pārbūve par pašapkalpošanās automazgātavu" /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs A/.

Ar departamenta Arhitektūras pārvaldes Arhitektu nodaļas galvenā arhitekta 2023. gada 31. augusta lēmumu Nr. BIS-BV-5.1-2023-479 (DA-23-22579-nd) atteikts izsniegt būvatļauju.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar departamenta 2023. gada 17. oktobra lēmumu Nr. DA-23-27039-nd (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Atteikums pamatots ar apstākli, ka plānotajam objektam nav tieša pieslēguma Salaspils ielai kā D kategorijas ielai. Līdz ar to slēgta tipa pašapkalpošanās automazgātavas būvniecība saskaņā ar Rīgas domes 2021. gada 15. decembra saistošo noteikumu Nr. 103 "Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves saistošie noteikumi" (turpmāk – Apbūves noteikumi) 677. punktu strīdus zemesgabalā nav pieļaujama.

[2] Pieteicējs iesniedza tiesā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu izdota būvatļauja. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Rīgas teritorijas plānojuma izstrādes procesā netika sniegta jēdziena "tiešs pieslēgums" definīcija atbilstoši iestādes interpretācijai. Līdz ar to likumdevēja rīcība bijusi maldinoša, tādējādi negaidīti un nesamērīgi apgrūtinot nekustamo īpašumu izmantošanu funkcionālajās zonās, kur konkrēta apbūve ir pieļaujama tikai tad, ja ir nodrošināts tiešs pieslēgums atbilstoši iestādes interpretācijai. Ja pieteicējam būtu bijis iespējams savlaicīgi izprast jēdziena "tiešs pieslēgums" saturu, visticamāk, pieteicējs nekustamo īpašumu nemaz nebūtu iegādājies vai arī būtu iegādājies par mazāku pirkuma maksu.

[2.2] Ja likumdevēja mērķis, izstrādājot Apbūves noteikumu 677. punkta redakciju un ietverot tajā jēdzienu "tiešs pieslēgums", ir bijis ierobežot jaunas apbūves izveidošanu, tādējādi mazinot "netiešu pieslēgumu" piebraucamo ceļu noslodzi, tad, iespējams, šo mērķi var sasniegt ar citiem – mazāk ierobežojošiem – līdzekļiem.

[2.3] Pieteicēja būvprojekta realizācija neapgrūtinātu sabiedrību vairāk nekā tad, ja strīdus nekustamajā īpašumā izbūvētu objektu, kas veidotu lielāku satiksmes plūsmu. Vērā ņemams, ka pieteicējs, nodibinot ceļa servitūtus, ir parūpējies par transporta plūsmas izlīdzināšanu, nodrošinot ne tikai pieslēgumu Salaspils ielai, bet arī paredzot izbraukšanu un iebraukšanu no TC "Akropole" teritorijas.

[2.4] Ņemot vērā Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – Vispārīgie apbūves noteikumi) 92. punktu kopsakarā ar Zemes pārvaldības likuma 7. panta pirmo daļu un $8.^1$ pantu, secināms, ka tiešu pieslēgumu nodrošina arī servitūta ceļš. Būtu nesamērīgi apgrūtināt vēsturiski izveidotās zemes vienības ar tādiem noteikumiem, kas būtiski ierobežo to apbūves iespējas bez racionāla, tiesiski izsvērta un juridiski konkrēta pamata.

[2.5] Apbūves noteikumu 677. punkta prasības konkrētajā gadījumā hipotētiski var izpildīt tā, kā tās interpretē iestāde, taču tas būtu nesamērīgs juridiskais formālisms, jo tas pieteicējam radītu nesamērīgu finansiālu slogu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 5. aprīļa spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Tiesa, atsaucoties uz Būvniecības likuma 15. panta pirmās daļas 1. punktu un trešās daļas 1. punktu, norādīja, ka viens no būvatļaujas izdošanas priekšnoteikumiem ir būvniecības ieceres atbilstība pašvaldības teritorijas plānojumam,

lokālplānojumam (ja tāds ir izstrādāts) un detālplānojumam (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem).

[3.2] Tiesa konstatēja, ka atbilstoši teritorijas plānojumam strīdus zemesgabals atrodas jauktas centra apbūves teritorijā (JC2). Tiesa, atsaucoties uz Apbūves noteikumu 677. punktu un Vispārīgo apbūves noteikumu 3. pielikumu, secināja, ka vispārīgi strīdus zemes gabalā ir atļauta pašapkalpošanās automazgātavas būvniecība, bet ar noteikumu, ka zemesgabalam ir piekļuve (tiešs pieslēgums) C vai D kategorijas ielai vai B kategorijas ielas vietējās satiksmes kustības joslai.

[3.3] Tiesa norādīja, ka Apbūves noteikumu 677. punktā iekļautā nosacījuma mērķis ir vērtējams kontekstā ar ielu iedalījumu un tā nozīmi. Tiesa atsaucās uz Vispārīgo apbūves noteikumu 85. un 86. punktu, un, ņemot vērā Vispārīgo apbūves noteikumu 86. punktā noteikto ielu iedalījumu, secināja, ka Apbūves noteikumu 677. punkta mērķis ir noteikt, ka degvielas uzpildes stacijas un transportlīdzekļu apkopes uzņēmumus atļauts izvietot vietās, kur ir augsta satiksmes intensitāte un kuri atrodas pie ielas, kura pilda savienošanas funkciju, tādējādi nepalielinot satiksmes intensitāti citās vietās.

[3.4] Tiesa konstatēja, ka strīdus zemesgabals nerobežojas ar tuvumā esošo Salaspils ielu. Savienojumu ar to nodrošina dabā esošs piebraucamais ceļš, kurš šķērso zemesgabalu ar kadastra apzīmējumu /numurs B//adrese/. Salaspils iela saskaņā ar Rīgas domes 2023. gada 12. jūlija saistošo noteikumu Nr. RD-23-217-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības īpašumā esošo ceļu pārvaldību" 1. pielikumu ir D kategorijas iela. Tiesa secināja, ka strīdus zemesgabals atbilst Apbūves noteikumu 23. punktā paredzētajam vispārējam regulējumam, kas paredz, ka zemes vienību var apbūvēt, ja tam nodrošināta piekļuve. Savukārt uz izskatāmo lietu attiecināma speciālā tiesību norma, kas ietverta Apbūves noteikumu 677. punktā un tā paredz, ka jābūt tiešam pieslēgumam normā noteiktajām ielām.

[3.5] Lai arī Apbūves noteikumos nav sniegts skaidrojums, kas ir tiešs pieslēgums ielai, nepārprotami secināms, ka tiešs pieslēgums nozīmē, ka zemes vienībai piekļuve no ielas tiek nodrošināta tiešā veidā, nešķērsojot citus nekustamos īpašumus un neizmantojot piebraucamos ceļus. Tādējādi tiek sasniegts regulējuma mērķis, ka šādi objekti atrodas ielu malās un nepalielina transporta plūsmu ārpus tām.

Apbūves noteikumi ir ārējais normatīvais akts, kas, no vienas puses, ir vispārsaistošs personām, kas vēlas rīkoties ar savu īpašumu un plāno sava īpašuma izmantošanu atbilstoši atļautajai izmantošanai, no otras puses, privātpersonām rada tiesības paļauties uz plānošanas dokumentos noteikto atļauto izmantošanu un atbilstoši tai īpašumu arī izmantot. Vienlaikus šis tiesību akts ir saistošs arī pašam ārējās normas izdevējam. Pašvaldība ar saistošajiem noteikumiem ir atzinusi, ka tās teritorijā degvielas uzpildes stacijas un transportlīdzekļu apkopes uzņēmi attīstāmi tieši pie noteiktajām ielām. Atkāpšanās no tā iespējama tikai būtiskos izņēmuma gadījumos un šādai rīcībai ir jābūt ar skaidri saskatāmu pamatojumu, kālab šāda atkāpšanās ir nepieciešama, kādas intereses prevalē un kāds ir iegūstamais sabiedrības labums iepretim privātpersonas tiesību ierobežojumam.

Pieteicēja norādītie apstākļi, ka strīdus zemesgabalam ir nodrošināta piekļuve, šķērsojot citus nekustamos īpašumus, un ka strīdus zemesgabals vēsturiski ticis sadalīts, nav tādi, lai iestāde vai tiesa atkāptos no Apbūves noteikumos ietvertā regulējuma un to atzītu par nesamērīgu.

[3.6] Izskatāmajā gadījumā pieteicējs vai iepriekšējais strīdus zemesgabala īpašnieks nav veicis tādas darbības vai saņēmis tādas atļaujas, no kurām varētu izdarīt secinājumu, ka pašvaldība ir atļāvusi būvniecību nekustamajā īpašumā pieteicēja iecerētajā apmērā. Tāpēc nav pamata uzskatīt, ka izskatāmajā lietā būtu pārkāpts tiesiskās paļāvības princips vai pieteicējs uzsācis nekustamā īpašuma izmantošanu atbilstoši iepriekš spēkā esošajam teritorijas plānojumam.

[3.7] Attiecībā uz pieteicēja argumentu, ka Apbūves noteikumu 677. punkts neatbilst Vispārīgo apbūves noteikumu 92. punktam, tiesa nekonstatēja pretrunu, jo katra no norādītajām normām regulē atsevišķu jomu. Vispārīgo apbūves noteikumu 92. punkts noteic vispārējos principus, kuri piemērojami, plānojot ielu vai ceļu tīklu, savukārt Apbūves noteikumu 677. punkts noteic attiecīgajā funkcionālajā zonā pieļaujamos apbūves veidus un speciālo regulējumu attiecībā uz degvielas uzpildes staciju un transportlīdzekļu apkopes uzņēmumu būvniecību. Tiesa, atsaucoties uz Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2012. gada 2. marta lēmuma lietā Nr. SKA-376/2012 9. punktā pausto atziņu, norādīja, ka no Vispārīgo apbūves noteikumu 92. punkta izriet pašvaldības pienākums nodrošināt optimālu teritorijas attīstību ar līdzvērtīgām iespējām visiem sabiedrības locekļiem piekļūt savam īpašumam un pienācīgi to izmantot, bet ne nodrošināt tiešu piekļuvi ielai.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 5. aprīļa spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesa ir nepareizi secinājusi, ka atbilstoši Apbūves noteikumu 677. punktam zemesgabalam no ielas ir jāpiekļūst tiešā veidā, nešķērsojot citus īpašumus un neizmantojot piebraucamos ceļus. Analizējot Apbūves noteikumu normas, pieteicējs secina, ka piebraucamais ceļš var nodrošināt piekļuvi vairākām zemes vienībām. Savukārt piebraucamā ceļa pieslēgums ir pilsētas infrastruktūras sastāvdaļa, nevis noteiktas kategorijas ielai pieguļošai zemes vienībai piederošs elements. Pieslēgums kā transporta infrastruktūras sastāvdaļa ir regulēta citos normatīvajos aktos, piemēram, Vispārīgo apbūves noteikumu 93. punktā. Apbūves noteikumos terminam "tiešs pieslēgums" (nedz arī terminam "pieslēgums") nav piešķirta cita nozīme kā Vispārīgajos apbūves noteikumos.

[4.2] Tiesa ir kļūdaini noteikusi Apbūves noteikumu 677. punkta mērķi.

Apbūves noteikumu 677. punkta mērķis ir tieši saistīts ar satiksmes organizāciju pašvaldības ceļu tīklā, nevis satiksmes intensitātes ierobežošana uz privātiem piebraucamiem ceļiem. No minētās tiesību normas ir redzams, ka pašvaldība nevēlas pieļaut autotransporta apkopes uzņēmumu izvietošanu zemes vienībās, kurām ir piekļuve no E kategorijas ielas vai caur iekšpagalmiem, kuriem nav piekļūšanas funkcijas. Tādēļ šis ir Apbūves noteikumu 677. punkta tvērumam atbilstošs, lietderīgs un arī taisnīgs mērķis, jo līdzsvaro gan pašvaldības kā vietējās varas, gan arī zemes vienību īpašnieku intereses.

[4.3] Ja Apbūves noteikumu 677. punkts ir speciālā norma, kā to norāda tiesa, tā ir izņēmums no vispārējiem

noteikumiem un tulkojama nepaplašināti, kā arī tā nav piemērojama pēc analoģijas, jo tā aizskar pieteicēja tiesības uz īpašumu. Pašvaldības tiesības regulēt teritorijas izmantošanu un apbūvi Apbūves noteikumos nav vienīgās aizsargājamās sabiedrības intereses šajā lietā, kas ir ņemamas vērā, interpretējot Apbūves noteikumu 677. punktu.

[5] Departaments paskaidrojumā apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un spriedumā norādītajiem argumentiem, paskaidrojot turpmāko.

[5.1] Pieteicējs pārsteidzīgi pieņem, ka Apbūves noteikumu 677. punkta mērķis ir saistīts tikai ar satiksmes organizāciju pašvaldības ceļu tīklā, kurā privātpersonām piederošie piebraucamie ceļi neietilpst. Tieši otrādi – minētā tiesību norma ir vērsta uz to, lai mazinātu pašvaldības ceļu tīklā esošās satiksmes ietekmi uz privātpersonām piederošajiem piebraucamajiem ceļiem, novirzot ar transportlīdzekļu apkalpošanu saistītos objektus maģistrālo ielu tiešā tuvumā, no kurām transportlīdzekļu vadītāji arī tieši piekļūst.

Pieteicējs arī pārsteidzīgi secina, ka Apbūves noteikumu 677. punkta gramatiskā konstrukcija neizslēdz situāciju, ka vairākām zemes vienībām var būt viena piekļuve (piebraucamais ceļš), izmantojot tiešu pieslēgumu ielai.

Zemes vienībām, kuras robežojas ar ielu, piekļuve tiek nodrošināta, izbūvējot piebrauktuvi, pa kuru transportlīdzekļa vadītājs var iebraukt zemes vienībā. Savukārt zemes vienībām, kuras nerobežojas ar ielu, piekļuve tiek nodrošināta, izbūvējot piebraucamo ceļu, kurš šķērso vienu vai vairākus zemesgabalus. Praksē šie jēdzieni bieži tiek lietoti kā sinonīmi, taču abos gadījumos runa ir par piekļuvi. Tāpēc Apbūves noteikumu 677. punktā vārdu „piekļuve" nevar skatīt atrauti no iekavās esošajiem vārdiem "tiešs pieslēgums", ar kuriem likumdevējs ir sašaurinājis vārda "piekļuve" saturisko tvērumu.

Ņemot vērā Apbūves noteikumu 677. punkta mērķi, nav pamata uzskatīt, ka jebkurš piebraucamais ceļš, kurš kvartālā esošu zemesgabalu savieno ar ielu, ir vērtējams kā tiešs pieslēgums šīs normas izpratnē.

[5.2] Apbūves noteikumu 23. punktam un 677. punktam ir atšķirīgs uzdevums, līdz ar to Apbūves noteikumu 677. punkts nevar tikt uzskatīts par speciālo tiesību normu.

[5.3] Departaments nekonstatē, ka Apbūves noteikumos jēdzieni "tiešs pieslēgums" un "piekļuve" būtu skaidroti vai lietoti citādā nozīmē, lai tiesību piemērotājam būtu pienākums lietot tos ar vienādu nozīmi.

Departamenta ieskatā gan jēdziens "piekļuve", gan "tiešs pieslēgums" ir tādi jēdzieni, kuru būtība gan atsevišķi, gan kopā tiesību piemērotājam ir pietiekami skaidra. Tāpēc likumdevējs tos nav skaidrojis ne Vispārīgajos apbūves noteikumos, ne arī Apbūves noteikumos, piešķirot tiem speciālu nozīmi, kura atšķiras no ikdienas valodā lietotās nozīmes.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[7] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi identificējusi strīdus jautājumu un izvērtējusi iesniegtos pierādījumus, kā arī pareizi piemērojusi tiesību normas. Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Par pieteicēja apelācijas sūdzību apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[8] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicēja norādītajam, ka pirmās instances tiesa būtu nepareizi interpretējusi Apbūves noteikumu 677. punktu. Apgabaltiesas ieskatā arī no pirmās instances tiesas sprieduma neizriet, ka pirmās instances tiesa būtu uzskatījusi Apbūves noteikumu 677. punktu par speciālo tiesību normu attiecībā pret Apbūves noteikumu 23. punktu.

[8.1] Apbūves noteikumu 23. punkts noteic, ka zemes vienību drīkst izveidot, apbūvēt vai izmantot tad, ja zemes vienībai ir nodrošināta piekļūšana. Tālāk 23. punkts konkretizē, kad ir nodrošināta piekļūšana, proti, piekļūšana zemes vienībai ir nodrošināta, ja: 23.1. zemes vienība robežojas ar izbūvētu vai plānojumā, lokālplānojumā, vai detālplānojumā vai būvprojektā paredzētu C, D vai E kategorijas ielu vai gājēju ielu ar ierobežotu transporta kustību; 23.2. zemes vienība robežojas ar izbūvētu vai būvprojektā vai plānošanas dokumentā paredzētu piebraucamo ceļu, kas savieno zemes vienību ar C, D vai E kategorijas ielu, vietējās satiksmes kustības joslu vai gājēju ielu ar ierobežotu transporta kustību; 23.3. zemes vienība robežojas ar izbūvētu vai būvprojektā vai plānošanas dokumentā paredzētu B vai C kategorijas ielas vietējās satiksmes kustības joslu, kas nodrošina piekļūšanu pie zemes vienības.

Apbūves noteikumu 23. punkts ir iekļauts otrajā sadaļā, kas noteic prasības visas teritorijas izmantošanai, konkrēti 2.7. nodaļā, kas noteic prasības piekļūšanai zemes vienībām.

[8.2] Savukārt Apbūves noteikumu 677. punkts ir iekļauts Apbūves noteikumu ceturtās sadaļas ,,Prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametriem katrā funkcionālajā zonā" 4.5.2. nodaļā "Jauktas centra apbūves teritorija". 4.5.2.2. apakšnodaļa paredz šīs teritorijas galvenos izmantošanas veidus.

Saskaņā ar Apbūves noteikumu 677. punktu jauktas centra apbūves teritorijā (JC2) atļauta tirdzniecības vai pakalpojumu objektu apbūve (12002): tirdzniecības un pakalpojumu objekti, izņemot atklāta tipa pašapkalpošanās automazgātavas. Degvielas uzpildes stacijas un transportlīdzekļu apkopes uzņēmumus atļauts izvietot zemes vienībās, kurām ir piekļuve (tiešs pieslēgums) C vai D kategorijas ielai vai B kategorijas ielas vietējās satiksmes kustības joslai.

Kā redzams no iepriekš minētā un kā to pamatoti norāda departaments, katram no šiem punktiem ir atšķirīgs uzdevums, tie katrs regulē dažādas tiesiskās attiecības.

[8.3] Kā to jau norādīja pirmās instances tiesa, strīdus zemesgabalā vispārīgi ir atļauta pašapkalpošanās automazgātavas būvniecība, bet ar noteikumu, ka zemesgabalam ir piekļuve (tiešs pieslēgums) C vai D kategorijas ielai vai B

kategorijas ielas vietējās satiksmes kustības joslai. Šajā gadījumā piekļuve (tiešs pieslēgums) ir priekšnoteikums likumdevēja atļautajai izmantošanai. Ja strīdus zemesgabalam nebūtu nodrošināta piekļūšana Apbūves noteikumu 23. punkta izpratnē, tajā vispār nevarētu īstenot nevienu no teritorijā atļautajiem izmantošanas veidiem. Turklāt šajā lietā nav strīda, vai zemesgabalam ir nodrošināta piekļūšana.

[9] Pirmās instances tiesa ir skaidrojusi, ka tiešs pieslēgums nozīmē, ka zemes vienībai piekļuve no ielas tiek nodrošināta tiešā veidā, nešķērsojot citus nekustamos īpašumus un neizmantojot citus piebraucamos ceļus, kam apgabaltiesa pilnībā piekrīt. Citiem vārdiem sakot, zemesgabalam no ielas ir jāpiekļūst tiešā veidā, nešķērsojot citus īpašumus un neizmantojot piebraucamos ceļus.

[9.1] Savukārt pieteicēja Apbūves noteikumu 677. punkta interpretāciju apgabaltiesa uzskata par nepamatotu. Proti, pieteicējs kļūdaini uzskata, ka Apbūves noteikumu 677. punkta gramatiskā konstrukcija neizslēdz situāciju, ka vairākām zemes vienībām var būt viena piekļuve (piebraucamais ceļš), izmantojot tiešu pieslēgumu ielai.

Zemes vienībām, kuras robežojas ar ielu, piekļuve tiek nodrošināta, izbūvējot piebrauktuvi, pa kuru transportlīdzekļa vadītājs var iebraukt zemes vienībā. Savukārt zemes vienībām, kuras nerobežojas ar ielu, piekļuve tiek nodrošināta, izbūvējot piebraucamo ceļu, kurš šķērso vienu vai vairākus zemesgabalus. Praksē abos gadījumos runa ir par piekļuvi. Apgabaltiesa piekrīt departamentam, ka Apbūves noteikumu 677. punktā vārdu "piekļuve" nevar skatīt atrauti no iekavās esošajiem vārdiem – "tiešs pieslēgums" –, ar kuriem likumdevējs ir sašaurinājis vārda "piekļuve" saturisko tvērumu.

Ņemot vērā Apbūves noteikuma 677. punkta mērķi, nav pamata uzskatīt, ka jebkurš piebraucamais ceļš, kurš kvartālā esošu zemesgabalu savieno ar ielu, ir vērtējams kā tiešs pieslēgums šīs normas izpratnē.

Tāpat apgabaltiesa piekrīt departamentam, ka Apbūves noteikumos jēdzieni "tiešs pieslēgums" un "piekļuve" nav ar vienādu nozīmi. Pretējā gadījumā vispār zustu jēga gan iekavās norādīt vārdus "tiešs pieslēgums", gan šai tiesību normai, jo piekļuvei ir jābūt nodrošinātai jebkuram zemesgabalam.

Tāpat var piekrist departamenta norādītajam, ka gan jēdziens "piekļuve", gan "tiešs pieslēgums" ir tādi jēdzieni, kuru nozīme ir pietiekami skaidra, tāpēc likumdevējs tos nav skaidrojis ne Vispārīgajos apbūves noteikumos, ne arī Apbūves noteikumos, piešķirot tiem speciālu nozīmi, kura atšķirtos no ikdienas valodā lietotās nozīmes.

[10] Strīds pastāv par Apbūves noteikumu 677. punkta tiesību normas mērķi.

[10.1] Apgabaltiesa nevar piekrist pieteicēja norādītajam, ka Apbūves noteikumu 677. punkta mērķis ir tieši saistīts ar satiksmes organizāciju pašvaldības ceļu tīklā, nevis satiksmes intensitātes ierobežošanu uz privātiem piebraucamiem ceļiem. Apgabaltiesas ieskatā departaments (un arī pirmās instances tiesa) pareizi norāda, ka minētā tiesību norma ir vērsta uz to, lai mazinātu pašvaldības ceļu tīklā esošās satiksmes ietekmi uz privātpersonām piederošajiem piebraucamajiem ceļiem, novirzot ar transportlīdzekļu apkalpošanu saistītos objektus maģistrālo ielu tiešā tuvumā, no kurām transportlīdzekļu vadītāji arī tieši piekļūst.

Kā izriet no Vispārīgajiem apbūves noteikumiem, tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve kā galvenais izmantošanas veids ir pieļaujams tikai jauktas centra apbūves teritorijā (JC) (34.2. apakšpunkts), bet kā papildizmantošana – pārējās teritorijās, t. sk. dzīvojamās apbūves teritorijās (26.1.1., 29.1.2. un 32.1.2. apakšpunkts).

Saskaņā ar Vispārīgo apbūves noteikumu 33. punktu jauktas centra apbūves teritorija (JC) ir funkcionālā zona, ko nosaka teritorijai, kurā vēsturiski izveidojies plašs jauktas izmantošanas spektrs vai ko izmanto par pilsētas, ciema vai apkaimes centru, kā arī apbūves teritorijai, ko plānots attīstīt par šādu centru. Šajā teritorijā kā viens no galvenajiem izmantošanas veidiem ir dzīvojamā apbūve (sk. 34.1. apakšpunktu).

Tādējādi jauktas centra apbūves teritorijā blakus dzīvojamo māju apbūvei var atrasties arī dažādi tirdzniecības vai pakalpojumu objekti, t. sk. degvielas uzpildes stacijas un pašapkalpošanās automazgātavas.

[10.2] Latvijas Republikas Satversmes 115. pants paredz, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Arī teritorijas attīstības plānošana ir viens no valsts vides politikas mērķu sasniegšanas līdzekļiem un tādējādi ar vidi saistīta joma *(*sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2014. gada 9. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-19-03 12. punktu)*. Teritorijas plānojums nosaka ne tikai teritorijas atļauto izmantošanu, bet arī prasības tās aizsardzībai *(*sk. *Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5.1. apakšpunktu)*.

Vispārīgo apbūves noteikumu 62. punkts paredz, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt prasības ražošanas uzņēmumu un tirdzniecības un pakalpojumu objektu izvietošanai, to platībai, kā arī prasības blakus esošo dzīvojamās apbūves teritoriju aizsardzībai pret troksni, smakām un citu veidu piesārņojumu. Tātad šajā normā vispārīgi ir paredzētas pašvaldības tiesības noteikt ierobežojumus teritorijas izmantošanai, lai vides aizsardzības interesēs mazinātu vai novērstu tirdzniecības un pakalpojuma objektu potenciālo negatīvo ietekmi uz blakus esošajām teritorijām.

[10.3] Vispārzināms, ka tādi objekti kā degvielas uzpildes stacijas un transporta apkopes servisa objekti (t.sk. pašapkalpošanās automazgātavas) var ietekmēt apkārtējo vidi un ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Turklāt šādi objekti ir nepieciešami, lai pēc iespējas efektīvāk apkalpotu transportlīdzekļus, kuri pārvietojas pa maģistrālajām ielām, nenoslogojot mazākas kategorijas ielas un piebraucamos ceļus. Kā to norāda departaments, tieši šo iemeslu dēļ likumdevējs, izdarot lietderības apsvērumus, ir noteicis konkrētus priekšnoteikumus, kas ļauj slēgta tipa pašapkalpošanās automazgātavu kā tirdzniecības vai pakalpojumu objektu izvietot arī jauktas centra apbūves teritorijās, taču tikai zemesgabalos, kuriem ir piekļuve (tiešs pieslēgums) C vai D kategorijas ielai vai B kategorijas ielas vietējās satiksmes kustības joslai.

Pieteicējs pamatoti norāda, ka pašvaldība nevēlas pieļaut transportlīdzekļu apkopes uzņēmumu izvietošanu zemesgabalos, kuriem ir piekļuve no E kategorijas ielas vai caur iekšpagalmiem, kuriem nav piekļūšanas funkcijas. Taču

pieteicējs nepamatoti no nevēlamo vietu saraksta ir izslēdzis zemesgabalus, kuri pieguļ piebraucamajiem ceļiem iekškvartālos, kuri šķērso vairākus zemesgabalus, kuros galvenokārt atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju masīvi un neapbūvētas teritorijas, kuras pieder privātpersonām. Atsevišķos gadījumos iekškvartālos atrodas arī citas izmantošanas būves – bērnudārzi, skolas, garāžas, nelieli tirdzniecības un pakalpojumu objekti.

[10.4] Tā kā Apbūves noteikumu 677. punkts ir vērsts uz to, lai mazinātu pašvaldības ceļu tīklā esošās satiksmes ietekmi uz privātpersonām piederošajiem piebraucamajiem ceļiem, pašvaldībai ir tiesības nepieļaut transportlīdzekļu apkopes uzņēmumu izvietošanu tādos zemesgabalos. Proti, ja jau pašvaldībai ir ierobežotas iespējas regulēt satiksmes intensitāti uz privātpersonām piederošiem ceļiem, kuri mikrorajonos iet garām dzīvojamām mājām un sociālās infrastruktūras objektiem, pašvaldība var ierobežot šādu objektu izvietošanu šādās teritorijās vai arī noteikt konkrētas vietas, kurās to būvniecība ir pieļaujama. Pretējā gadījumā tiks pieļauta ieškvartālos nevēlamu objektu būvniecība, tādējādi ietekmējot satiksmes organizāciju iekškvartālos, no kuras likumdevējs ir gribējis izvairīties.

Līdz ar to, arī ņemot vērā Apbūves noteikumu 677. punkta mērķi, nav pamata uzskatīt, ka jebkurš piebraucamais ceļš, kurš kvartālā esošu zemesgabalu savieno ar ielu, ir vērtējams kā tiešs pieslēgums šīs normas izpratnē.

[10.5] Papildus norādāms, ka pieteicējs nevajadzīgi cenšas sarežģīt minētā jēdziena izpratni, mēģinot pierādīt, ka piebraucamā ceļa pieslēgums ir pilsētas transporta infrastruktūras sastāvdaļa, nevis noteiktas kategorijas ielai pieguļošam zemesgabalam piederošs elements. Apgabaltiesas ieskatā Apbūves noteikumu 677. punkta tiesību norma ir skaidra un saprotama, un tā ir tieši piemērojama izskatāmajā gadījumā, jo pieteicējs vēlas būvēt slēgta tipa pašapkalpošanās automazgātavu jauktas apbūves teritorijā. Minētā norma netiek piemērota pēc analoģijas. Pašvaldībai ir tiesības regulēt teritorijas izmantošanu un apbūvi savā teritorijā.

[11] Pieteicējs nepiekrīt, ka Vispārīgo apbūves noteikumu 62. punkts piešķir pašvaldībai vispārīgas tiesības noteikt teritorijas plānojumā prasības pakalpojumu objektu izvietošanai, to platībai, kā arī prasības blakus esošo dzīvojamās apbūves teritoriju aizsardzībai pret troksni, smakām un cita veida piesārņojumu. Pieteicēja ieskatā Vispārīgo apbūves noteikumu 62. punkts nedod pašvaldībai vispārīgas tiesības noteikt vides prasības automazgātavām.

Pieteicējs norāda, ka vides prasības automazgātavu ierīkošanai un darbībai nosaka Ministru kabineta 2004. gada 22. aprīļa noteikumi Nr. 380 „Vides prasības mehānisko transportlīdzekļu remontdarbnīcu un automazgātavu izveidei un darbībai". Par minēto lietā nav strīda. Šie noteikumi nosaka vides prasības mehānisko transportlīdzekļu remontdarbnīcu (autoservisa uzņēmumu) un visu veidu automazgātavu izveidošanai un darbībai. Savukārt pieteicējs kļūdaini norāda, ka tie nosaka prasības arī automazgātavu novietošanai (atsaucoties uz noteikumu 16. punktu). Šo noteikumu 16. punkts paredz, ja mehānisko transportlīdzekļu remontdarbnīca (autoservisa uzņēmums) atrodas tuvāk par 100 metriem no dzīvojamām ēkām vai atpūtas zonām, telpās, kurās veic mehānisko transportlīdzekļu virsbūves remontu, krāsošanu, apkopi, mazgāšanu un žāvēšanu, vārti, durvis un logi vienmēr ir aizvērti.

Tādējādi kļūdains ir pieteicēja uzskats, ka šis punkts noteic prasības arī automazgātavu novietošanai. Zināmā mērā var piekrist pieteicējam tai ziņā, ka tiesības pašvaldībām noteikt kādas papildu vides prasības automazgātavām nedz minētie noteikumi, nedz arī Piesārņojuma likums, uz kura pamata noteikumi izdoti, neparedz. Tomēr pieteicējs nav ņēmis vērā, ka konkrētajā gadījumā strīds ir par automazgātavas būvniecību. Proti, strīds ir nevis par papildu vides prasībām automazgātavai, bet gan par tās atrašanās vietu jauktas centra apbūves teritorijā.

[12] Teritorijas plānošana ir pašvaldības autonomā funkcija, kurā pašvaldībai pieder zināmas monopoltiesības. Pašvaldību likuma 4. pants kā vienu no pašvaldības autonomajām funkcijām paredz saskaņā ar pašvaldības teritorijas plānojumu noteikt zemes izmantošanu un apbūvi (15. punkts). Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12. pantā noteikta vietējās pašvaldības kompetence, tai skaitā vietējā pašvaldība izstrādā un apstiprina vietējās pašvaldības attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu, lokālplānojumus, detālplānojumus un tematiskos plānojumus (panta pirmā daļa).

Vispārīgo apbūves noteikumu 62. punkts paredz, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt prasības ražošanas uzņēmumu un tirdzniecības un pakalpojumu objektu izvietošanai, to platībai, kā arī prasības blakus esošo dzīvojamās apbūves teritoriju aizsardzībai pret troksni, smakām un citu veidu piesārņojumu. Tātad šajā normā vispārīgi ir paredzētas pašvaldības tiesības noteikt ierobežojumus teritorijas izmantošanai, lai vides aizsardzības interesēs mazinātu vai novērstu tirdzniecības un pakalpojuma objektu potenciālo negatīvo ietekmi uz blakus esošajām teritorijām.

Kā atzinusi Satversmes tiesa, pašvaldībai ir plaša rīcības brīvība, plānojot teritorijas attīstību. Tomēr šajā procesā pašvaldībai ir jāizvērtē visi apstākļi, tostarp sabiedrības intereses, indivīdu tiesības, ekonomiskās attīstības perspektīvas un vides prasības (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2008-05-03 15.3. apakšpunktu*). Teritorijas plānojumam piemīt īpašumu ierobežojošs sociāls aspekts, kas nostiprināts Satversmes 105. panta otrajā teikumā un ievērojami sašaurina šķietami absolūtās īpašuma tiesības (*sk. Čepāne I., Statkus S. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums//Jurista Vārds, 25.01.2005. Nr. 3, 6. lpp.; Satversmes tiesas 2007. gada 26.aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 10. punktu*).

Apbūves noteikumi nosaka teritorijas izmantošanas un apbūves prasības Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā. Tādējādi kļūdains ir pieteicēja viedoklis, ka pašvaldība teritorijas plānojumā būtu noteikusi papildu vides prasības automazgātavu ierīkošanai un darbībai.

Saskaņā ar Būvniecības likuma 15. panta pirmās daļas 1. punktu un trešās daļas 1. punktu viens no būvatļaujas izdošanas priekšnoteikumiem ir būvniecības ieceres atbilstība pašvaldības teritorijas plānojumam. Konkrētajā gadījumā nav strīda, ka zemesgabals nepieguļ Salaspils ielai. Tam piekļūšana ir nodrošināta pa piebraucamo ceļu, kurš iet gar

daudzdzīvokļu dzīvojamo māju /adrese/. Līdz ar to atbilstoši Apbūves noteikumu 677. punktam plānotā būvniecības iecere zemesgabalā nav pieļaujama.

[13] Nav pamatota arī pieteicēju atsaukšanās uz Latvijas Republikas Satversmes 105. pantu, kurš paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu.

[13.1] Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmais un otrais teikums paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu, īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 105. pants paredz visaptverošu mantiska rakstura tiesību garantiju. Šā panta pirmie trīs teikumi aptver personas īpašuma tiesības kā visas mantiska rakstura tiesības, kuras persona var netraucēti izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas, kā arī nosaka īpašnieka sociālo pienākumu pret sabiedrību – neizmantot īpašumu pretēji sabiedrības interesēm – un paredz, ka īpašuma tiesības var tikt ierobežotas. Tādējādi minētais pants, no vienas puses, ietver valsts pienākumu veicināt un atbalstīt īpašuma tiesības, proti, pieņemt tādus likumus, kas nodrošinātu šo tiesību aizsardzību, taču, no otras puses, dod valstij arī tiesības noteiktā apjomā un kārtībā iejaukties īpašuma tiesību izmantošanā *(*sk. *Satversmes tiesas 2021. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2020-59-01 16. punktu)*. Līdz ar to pieteicējs savas īpašumtiesības var izmantot, ņemot vērā likumā noteiktos ierobežojumus. Šāda pieeja nodrošina līdzsvaru starp personas interesēm īpašuma tiesību īstenošanā, no vienas puses, un valsts un sabiedrības interesēm un vajadzībām, no otras puses.

[13.2] Īpašumam ir jākalpo sabiedrības interesēm, un tiesības uz īpašumu var ierobežot, ja ierobežojumi ir noteikti ar likumu, tiem ir leģitīms mērķis un tie ir samērīgi.

Lai noskaidrotu, vai personas konstitucionālo tiesību, tai skaitā īpašuma tiesību, ierobežojums ir attaisnojams, jāizvērtē: vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu; vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi.

[13.3] Apgabaltiesa jau konstatēja, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu – Apbūves noteikumiem, kas ir ārējais normatīvais akts, un ir saistošs personām, kuras vēlas rīkoties ar savu īpašumu un plāno sava īpašuma izmantošanu atbilstīgi atļautajai izmantošanai. Pretēji pieteicēja uzskatam pašvaldībai ir tiesības plānot savas teritorijas attīstību un noteikt ierobežojumus būvniecībai. Tāpat apgabaltiesa konstatēja, ka šai normai ir leģitīms mērķis – Apbūves noteikumu 677. punkts ir vērsts uz to, lai vides aizsardzības interesēs mazinātu vai novērstu tirdzniecības un pakalpojuma objektu potenciālo negatīvo ietekmi uz blakus esošajām teritorijām, tai skaitā nepieļautu ieškvartālos nevēlamu objektu būvniecību, tādējādi ietekmējot satiksmes organizāciju iekškvartālos.

Apgabaltiesas ieskatā šādi ierobežojumi ir samērīgi un nodrošina līdzsvaru starp dažādām personu interesēm īpašuma tiesību īstenošanā.

[14] Apgabaltiesa arī norāda, ka tiesai nav jāatbild uz iebildumiem, kuri nav juridiski nozīmīgi. Tāpat tiesa nav ierobežota sprieduma argumentāciju veidot tā, ka uz katru dalībnieka iebildumu nav sniegta tieša detalizēta atbilde. Ir svarīgi, lai visi būtiskie argumenti un apstākļi būtu aplūkoti pēc būtības un kopsakarā (sk. *Senāta 2019. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2019, A420148815 5. punktu*).

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

n o s p r i e d a

noraidīt SIA "/Nosaukums A/" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu izsniegta būvatļauja ar projektēšanas nosacījumiem objektam "Administratīvās ēkas pārbūve par pašapkalpošanās automazgātavu" /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs A/.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

V. Zommere

Tiesneši

I. Amona

K. Berķis